

**CCF : the Communication Format / ed. Peter Simons
and Alan Hopkinson; the General Information Programme
and UNISIST. — 2 ed. — Paris: UNESCO, 1988. — IV, 196 s.**

W kwietniu 1978 roku odbyło się w Taorminie na Sycylii Międzynarodowe Sympozjum na temat Formatów Wymiany Bibliograficznej, finansowane przez UNESCO/PGI. W wyniku jego obrad postanowiono utworzyć Roboczą Grupę opracowującą format wspólnej komunikacji. Recenzowana pozycja powstała w wyniku prac tej grupy i zawiera opis znormalizowanego formatu opisu danych bibliograficznych. Celem opracowanego formatu są ułatwienia w wymianie informacji bibliograficznej. Dzięki jednolitemu formatowi uzyskuje się znaczne oszczędności wynikające z ujednolicenia oprogramowania komputerowego. Z drugiej strony jednolity międzynarodowy format będzie wpływał na koncepcje powstających baz danych i zwiększał zasięg i możliwości wymiany informacji w przyszłości.

Przy opracowywaniu formatu przyjęto cztery następujące zasady:

- 1) wymiennialność formatu z międzynarodową normą ISO 2709;
- 2) zasadniczą częścią każdego rekordu są elementy standardowego opisu bibliograficznego;
- 3) do powyższej zasadniczej części dodawane są pewne nieobowiązkowe elementy danych;
- 4) w standardowy sposób opisano relacje i związki pomiędzy jednostkami bibliograficznymi.

Recenzowana pozycja jest już drugim wydaniem opisu formatu, różniącym się od pierwszego niewielką liczbą dodatkowych elementów opisu jednostki bibliograficznej, niewielkimi zmianami w listach kodów i pewnymi poprawkami w wyjaśnieniach i definicjach.

Opis formatu CCF składa się z 6 rozdziałów. Pierwszy, wstępny rozdział opisuje historię powstania publikacji i uzasadnia konieczność jej opracowania. W rozdziale drugim opisano ogólne zasady budowy formatu i ogólną strukturę pola. Podano tutaj definicje używanych pojęć i odsłoczy bibliograficzne do opisu innych międzynarodowych formatów oraz norm. W paragrafie 2.4 opisano ogólną strukturę rekordu, jego składowych części: etykiety, księgi adresowej, pól danych i znacznika końca rekordu. W paragrafie 2.5 opisano sposób odzwierciedlenia w opisie relacji pomiędzy jednostkami bibliograficznymi, natomiast w następnym paragrafie opisano dopuszczalne rodzaje znaków i ich funkcje. Ze względu na różnorodność formatów w istniejących bazach danych, nawet zgodnych z poszczególnymi normami narodowymi, oraz w pewnych przypadkach ze względu na specyfikę opisywanego materiału (np. filmy, oprogramowanie komputerowe itp.) większe lub mniejsze odstępstwa od proponowanego formatu są konieczne i racjonalnie uzasadnione. W paragrafie 2.7 autorzy podali wskazówki jak uczynić, aby te odstępstwa były minimalne. Opisano też zasady tworzenia nowych pól zgodnie z intencjami autorów formatu.

W trzecim rozdziale opisano szczegółowo zawartości poszczególnych pól rekordu. Na opis zawartości pól składają się następujące elementy: identyfikator cyfrowy pola, nazwa pola, opis zawartości pola, forma, w której dane są zapisywane w polu, dane dotyczące powtarzalności pola, wskaźniki skojarzone z polem, komentarze, opis podpola oraz duża liczba przykładów. Według tych elementów opisano 58 pól.

Czwarty rozdział zawiera listy kodów używanych w polach opisanych w poprzednim rozdziale, natomiast piąty rozdział składa się z przykładów kompletnych opisów rekordów. Szósty rozdział zawiera indeksy do całej pracy.

Praca odznacza się wyjątkowo przejrzystą formą edytorską i logiczną strukturą treściową. Ocena tego typu wydawnictwa jak recenzowana praca powinna opierać się na dwóch typach kryteriów:

1) przebadaniu wniosków wpływających z praktyki przesyłania informacji według opisanego formatu;

2) porównaniu (głównie pod kątem kompatybilności) z innymi formatami, zwłaszcza obowiązującymi w Polsce, dotyczącymi wymiany informacji bibliograficznej.

Ponieważ na wniosek jest jeszcze za wcześnie, organiczmy się tutaj do porównania formatu z Polskimi Normami dotyczącymi wymiany informacji bibliograficznej, tzn. z normami N-09016 (a zwłaszcza PN-78/N-09016/00, PN-79/N-09016/01 i PN-80/N-09016/02). Po porównaniu materiału można sformułować następujące wnioski:

1) różnice dotyczą głównie zewnętrznych, łatwych do konwersji elementów opisu rekordu, jak: różne nazwy pól, różne numery pól, różne listy kodowe itp.;

2) różna, choć równie łatwa w konwersji, jest struktura opisu pola;

3) różnie zapisuje się znaki w pozałacińskich alfabetach.

4) duże różnice występują w opisie relacji poziomych pomiędzy jednostkami bibliograficznymi;

5) Polskie Normy szczegółowiej podają elementy opisu pól niż CCF tak, że konwersja zapisu z Polskiej Normy w CCF jest możliwa, natomiast odwrotna konwersja może powodować braki informacji u odbiorcy. Różnica ta wiąże się z różnym poziomem ogólności opisywanych formatów (narodowy i międzynarodowy).

Tak więc wskazane różnice powodują, że opracowanie komputerowych programów konwersyjnych jest konieczne, chociaż nie będą to programy skomplikowane. W sumie uważam, że opisywany CCF jest pracą bardzo potrzebną, zappełniającą istotną lukę w szeregu międzynarodowych wydawnictw normatywnych.

Andrzej Krajka